

Sahatskiy M. P.

Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture

Mazur O. E.

Odessa I. I. Mechnikov National University

MATERIAL AND TECHNICAL FACTORS OF RETAIL TRADE DEVELOPMENT

Summary

In the article the current state and trends in retailers' logistics of Ukraine have been identified. The dynamics of product offerings as well as the market of commercial real estate are analyzed.

Key words: retail trade, material factors, product offer, development, shopping area.

УДК 330.34

Мірошниченко Г. О.

Українська академія банківської справи Національного банку України

СТАБІЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розглянуто сучасні підходи до розуміння поняття «економічний розвиток». Сформовано модель процесу самоорганізації економічної системи. Визначено роль атрактора у формуванні мети еволюційного розвитку економічної системи.

Ключові слова: економічний розвиток, прогрес, самоорганізація, невизначеність, атрактор.

Постановка проблеми. Ключовим поняттям, що характеризує сучасний стан світового розвитку, є глобалізація – процес, що відображає перехід від економік окремих країн до єдиної економічної системи. Перспективи, темпи і загальний вектор соціально-економічного прогресу національних господарств тією чи іншою мірою визначаються глобалізаційними процесами та спроможністю національних економік протистояти глобальним викликам. Таким чином, сучасний етап розвитку національної економіки характеризується підвищенням вимог до системи, яка повинна сприяти стабільному функціонуванню та стійкому економічному зростанню в умовах поступової інтеграції у європейський та світовий економічний простір. У зв'язку з цим перед світовою економічною наукою постає завдання пошуку нових концептуальних підходів, шляхів і механізмів соціально-економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку економічної системи викликає великий інтерес серед науковців. Першочерговою причиною цього є той факт, що економічна система змушена пристосовуватися до нових умов функціонування, які насамперед характеризуються мінливістю та невизначеністю. Дослідження процесів економічного розвитку у контексті глобалізації економічного простору нашли відображення у роботах таких відомих вчених, як А. В. Бакурової, К. Є. Мойсеєнко, Л. Г. Мельника, М. В. Фоміна, О. В. Раєвнева, Т. В. Ков'ях та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В науковій літературі найчастіше досліджуються основні проблемні питання розвитку економічної системи, проте питання забезпечення переходу економічної системи до сталості все ще залишається невирішеним.

Метою статті є визначення складових елементів стабільного розвитку економічної системи в умовах невизначеності.

Виклад основного матеріалу. Найсучаснішим підходом до дослідження економічної динаміки є

теорія хаосу. Дана теорія дозволяє стверджувати, що економіка є надчутливою складною системою, яка постійно трансформується і знаходиться на грані хаосу.

Сучасні умови ведення бізнесу обумовлюють необхідність постійної готовності економічної системи до змін у межах свого функціонування й розвитку.

Традиційно в теорії та практиці економічний розвиток пов'язується, насамперед, з економічним зростанням. При цьому для визначення рівня розвитку системи використовують такий показник, як валовий внутрішній продукт на душу населення, обґрунтовуючи свій підхід тим, що збільшення ВВП тісно пов'язане із соціальним прогресом у суспільстві. Ототожнення та встановлення розходжень між цими двома поняттями пов'язане з циклічним характером світового економічного розвитку.

Проте історичний розвиток довів недоцільність такого підходу. Практика господарювання в різних країнах показала, що однонаправлена орієнтація виключно на економічне зростання в нинішніх умовах не вирішує всіх проблем

розвитку, а загальні витрати від такої орієнтації можуть бути більші від отриманих результатів.

У парадигмі економічної теорії ХХІ ст. економічний розвиток економічних систем все частіше виводиться за межі теорії економічного зростання, аргументується висновок про те, що поняття «розвиток» не є ідентичним поняттю «зростання»; економічне зростання необхідно розглядати як якісну характеристику розвитку, характерну для висхідного етапу життєдіяльності системи [4].

У своїй роботі В. Кифяк розглядає поняття «генезис» у співвідношенні з поняттям «розвиток». Категорія «генезису» походить з давньогрецької мови і визначається як виникнення або процес формування. У літературі генезис – момент зародження і процес наступного розвитку, який приводить до певного стану, виду, явища. Генезис містить розвиток і етап «до розвитку». Розвиток може бути

визначений як процес керованих змін у функціонуванні системи, які можуть мати як конструктивний, так і деструктивний характер, бути виражені в різних формах і досягнуті різними методами, але мають за мету досягнення її цілей. Тобто, як видно з даного тлумачення, генезис є ширшим поняттям за поняття розвиток, але не тотожним.

Аналіз наукових публікацій [2-11] щодо сутності терміна «розвиток» показав, що в наш час не існує єдиного підходу до його розуміння.

Таким чином, можна виділити декілька напрямків дослідження даної категорії.

Згідно з першим напрямком, розвиток розглядається як конструктивні зміни у системі. Невід’ємною складовою розвитку є рух, що передбачає постійну зміну стану, а категорію «розвиток» вважаємо результатом низки перетворень, що відбулися. За даним підходом розвиток отожднюється з поняттям «прогрес». Дане поняття є спорідненим до поняття «розвиток». Під ним розуміють: розвиток нового, передового; рух до більш високого ступеня розвитку, більш досконалого стану, зміни на краще [10]. Але слід зауважити, що розвиток не завжди призводить до прогресу та конструктивних змін. Результатом розвитку можуть бути і зворотні процеси – регрес, тобто такий розвиток, що має деструктивний характер. Поняття «прогрес» згідно даного підходу відображає лише один із двох типів розвитку системи, який характеризується більш високим рівнем організованості й упорядкованості системи, посиленням можливостей її адаптації до змін зовнішнього середовища, збільшенням потенціалу тощо, що не розкриває повну сутність поняття «розвиток».

Другий напрям розглядає процес розвитку як кількісні та якісні зміни у складі і структурі системи. Однак, крім змін, є ще поняття функціонування системи. З одного боку, функціонування визначається підтримкою звичайної життєдіяльності системи, з іншого – воно є основою для нових перетворень, які в кінцевому рахунку і будуть визначати характер та напрямок розвитку.

Третій напрям дослідження розглядає розвиток як зміни під впливом зовнішнього середовища, тобто має адаптаційний характер. Адаптивність системи до зовнішнього середовища є необхідною

для її функціонування та розвитку, але цього недостатньо.

Згідно з дослідженнями Л. Г. Мельника, розвиток є результатом синергетичного ефекту проявів саме цих трьох властивостей: безповоротності, спрямованості і закономірності [5].

Відповідно до системно-синергетичного підходу, динаміка розвитку економічних систем відповідає еволюційному розвитку дисипативних структур. Дисипативні структури характеризуються незворотними процесами розвитку, що відповідають рівнянню еволюції:

$$\frac{\partial x_i}{\partial t} = F_i(x_1, x_2, x_3 \dots x_n, r, t \dots) \quad (1)$$

де $\frac{\partial x_i}{\partial t}$ – зміна станів розвитку процесів у часовому просторі t ; F_i – функція зв’язку параметрів системи $x_n, x_1 \dots x_n$ – параметри системи, r – координати вимірності простору, t – змінна часу.

Таким чином поняття «розвиток економічної системи» доцільно трактувати як динамічну систему взаємодіючих підсистем, факторів і принципів, які формують вектор кількісних і якісних змін функціонування підприємством, спрямованих на досягнення пріоритетів.

Набуття економічною системою статусу самоорганізовуваної системи обумовлюється як наявністю у неї загальних установлених ознак таких систем, так й специфічними функціями, які вона покликана реалізовувати. Передусім, економічна система відноситься до категорії складних, відкритих, нерівноважних динамічних та нелінійних систем, внаслідок чого їй іманентно притаманна здатність до самоорганізації. Відповідно, її визначальними ознаками є:

1) відкритість, яка передбачає можливість вільного обміну системи речовиною, енергією й інформацією з навколишнім середовищем;

2) нерівноважність, під якою розуміється перебування системи достатньо далеко від точки рівноваги;

3) складність як передумова наявності у системі певного масиву локальних областей слабкої стабільності;

4) динамічність та нелінійність руху, що зумовлює породження дискретності шляхів еволюції системи та можливість несподіваних змін напрямку плину системних процесів.

Таблиця 1

Основні підходи до трактування категорії «розвиток»

Джерело	Трактування	Характеристика
С.І. Ожегов [7]	Розвиток – процес переходу з одного стану в інший, більш досконалий, перехід від старого якісного стану, від простого до складного, від нижчого до вищого	Розвиток – висхідна тенденція соціально-економічних перетворень
Е.М. Коротков [3]	Розвиток – сукупність змін, що ведуть до появи нової якості і зміцнюють життєстійкість системи, її здатність опиратися руйнівним впливам зовнішнього середовища	Розвиток розглядається як висхідна тенденція системи, яка припускає адаптацію до ентропійних процесів зовнішнього середовища
Л.А. Базилевич [4]	Розвиток описує якісні перетворення організації виробництва й управління, що призводять до істотного підвищення науково-технічного рівня, економічної і соціальної ефективності діяльності, поліпшення якості управління	Процес розвитку розглядається як висхідна тенденція системи, перехід до нової якості
Ю.В. Філіппов, Т.Г. Авдеева [11]	Поняття «розвиток» включає три взаємозалежні характеристики: зміна, зростання, покращення, головною з яких є остання	Процес розвитку розглядається як висхідна тенденція системи, перехід до нової якості
Ю.С. Масленчиков [4]	Розвиток – перехід від одного якісного стану до іншого	Процес розвитку розглядається як революційна стадія висхідної тенденції
І. Пригожин [4]	Процес розвитку систем – це процес послідовних переходів в ієрархічній системі дисипативних структур складності, яка безупинно зростає	Процес розвитку розглядається як процес створення якісно нових структур, що визначають тенденцію ускладнення системи
Л.Г. Мельник [5]	Розвиток – незворотна, спрямована, закономірна зміна матеріальних та ідеальних об’єктів	Визначає розвиток як результат сукупної дії його властивостей: необоротності, спрямованості, закономірності.

Наслідком наявності у самоорганізованій системи установлених ознак є набуття нею таких ключових властивостей, як здатність до адаптації, під якою розуміється можливість протистояти ентропійним процесам, обумовлених постійними змінами зовнішніх і внутрішніх чинників середовища, та ймовірнісність, яка передбачає мінливість, нестабільність, випадковість окремих її параметрів і стохастичність поведінки. Таким чином, розвиток системи відбувається через нестійкість, біфуркації, випадковість. Нестійкість системи робить її надзвичайно чутливою до управління. Якщо необхідно перевести систему з одного стану в інший (перемістити траєкторію з однієї точки фазового простору в іншу), необхідний результат може бути отриманий протягом заданого часу шляхом одного чи серії малопомітних, незначних збурень параметрів системи. Саме стан нестійкості обумовлює можливість перетворення малих, зовнішньо непомітних збурень на нову макроструктуру.

Загальноприйнятим критерієм сталого розвитку доцільно сприймати стабільність. Стабільність – це такий стан соціально-економічної системи, коли немає причин для порушення досягнутої рівноваги. Головною умовою сталого розвитку є досягнення рівноваги, тобто такої симетричності процесів, що збалансовує деструкцію і відновлення, розпад і поєднання, поділ і інтеграцію..

Розв'язання проблем забезпечення сталого розвитку економіки обумовлене значною мірою необхідністю комплексного вирішення завдань сталого розвитку на всіх рівнях економічної системи. При цьому важливим є структуризація проблем сталого розвитку на мега-, макро-, мезо-, мікрорівнях на системній основі.

Виділення системно-структурних проблем сталого розвитку є підґрунтям для проведення соціально-економічних заходів зі забезпечення системної узгодженості економічної, соціальної та екологічної підсистем сталого розвитку крізь призму ієрархізації економічної системи.

Потенціал розвитку економічних систем полягає у можливостях їх самоорганізації, реалізація якої відбувається у випадках інертності руху. В результаті прояву само організаційних властивостей система генерує синергетичний потенціал, здатний через пошук множини траєкторій та нерівноважних станів руху вивести її на траєкторію стійкого розвитку.

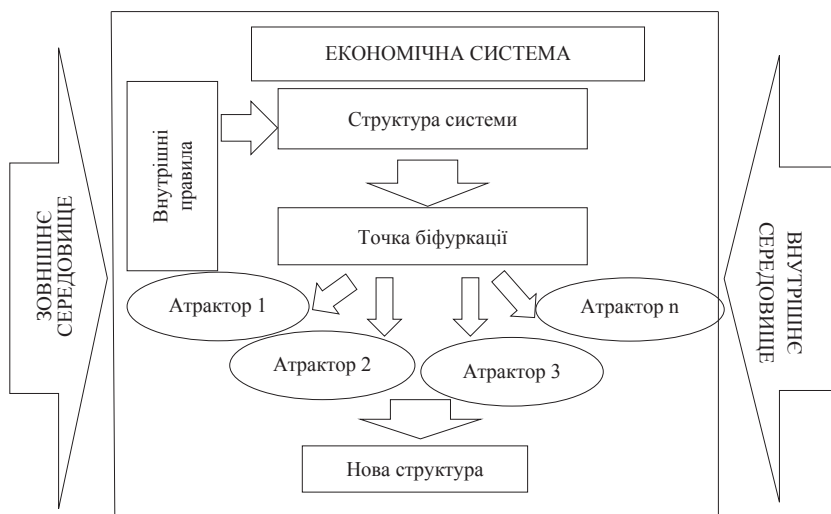

Рис. 1. Узагальнена схема процесу самоорганізації економічної системи

Протилежно характеристикою самоорганізації є організація економічної системи. З точки зору синергетичного підходу для розуміння особливостей функціонування економічної системи, як надзвичайно складної системи дуже важливим є визначення різниць поміж процесами «організації» та «самоорганізації».

Взаємодію між самоорганізацією та організацією необхідно розглядати як нову парадигму розвитку систем. Самоорганізація не існує без організації, так само й організація не можлива без самоорганізації. Самоорганізація є підґрунтям організації та є основною забезпечення розвитку системи. Організація виявляє себе як частковий випадок самоорганізації, як момент фіксації становлення системи, яка досягає нових якісних властивостей. У свою чергу управління виступає як інструмент, що підтримує динамічну організованість системи. За умов, коли управління є довільним (тобто таким, що по волі суб'єкта спрямовується на закріплення організації на одному з досягнутих рівнів становлення системи), самоорганізація сприяє подоланню консерватизму організації шляхом її дезорганізації і таким чином знову (нерідко через подолання кризових станів) включається у процес подальшого розвитку складної системи. Самоорганізація відрізняється від організації непередбачуваністю виникнення, протіканням самого процесу та отриманих результатів. Отже, організацію і саморегулювання (спонтанність) ні в якому разі не можна протиставляти, оскільки в сучасних умовах розвитку економіки вони не виключають, а доповнюють одне одного. Пошук раціонального сполучення між зовнішнім впливом та внутрішнім потенціалом системи дозволить сформувати структуру здатну до стабільного функціонування та адаптивного оновлення. Сталий розвиток – це керований розвиток. Основою його керованості є системно-синергетичний підхід.

Розвиток економічної системи крізь призму теорії самоорганізації можна представити на рисунку 1.

Економічна система існує у глобальному середовищі, трансформуючи чинники якого впливають на економічні процеси та формують внутрішні правила поведінки системи. Зміни в зовнішньому середовищі призводять до зміни внутрішніх правил, що спричиняє утворення нової структури в системі. У системах з складною організацією,

якщо змінити один або декілька параметрів, то система стає нестійкою. Оскільки внутрішні правила визначають майбутню структуру системи, то дослідження процесу самоорганізації зводиться до дослідження внутрішніх правил у системі.

Механізм самоорганізації базується на флуктуаційній складовій. Кожен процес в економічній системі викликаний індивідуальним набором флуктуацій, які пов'язані між собою прямими або зворотними зв'язками.

Відхилення миттєвих значень величини від їх середніх значень (від стану рівноваги), що генеруються системою спонтанно називаються флуктуаціями. Флуктуація, згідно з системно-синергетичним

підходом, виступає основним чинником в становленні, функціонуванні, розвитку і неминучій загибелі будь-якої системи.

У точці біфуркації сила флуктуаційного збурення досягає максимальної межі, що організаційна структура системи (сукупність її стійких та нестійких зв'язків) починає руйнуватися і система опиняється у фазовому переході між упорядкованістю та хаотичним режимом функціонування. Система стає особливо чутливою до флуктуацій за ситуації, коли значення її параметрів наближаються до критичних. Чим вище рівень організованості системи, тим більш чутлива вона до зовнішніх факторів, тим вища її активність впливу на зовнішнє оточення системи.

У точки фазового простору системи (точках біфуркації) відбувається зміна правил та нові внутрішні правила. Ці правила є найважливішими в самоорганізуючих системах, оскільки вони й визначають новий рівень організації системи. Під правилом йдеться про певні обмеження, які накладаються на систему зовнішніми факторами, а під структурою – сукупність стійких зв'язків між елементами системи.

Таким чином, при незначній величині зміни управляючого параметру система здатна гасити внутрішні флуктуації чи зовнішні впливи, тобто відновлювати втрачену рівновагу. При переході через критичні значення управляючого параметру, система втрачає рівновагу і система стає нестійкою, так як флуктуації та зовнішні впливи не гасяться. Цей стан є катастрофічним для системи, при якому система відхиляється від стабільного режиму функціонування і переходить до біфуркаційного розгалуження. При підвищенні розмірності і складності системи збільшується кількість станів, при яких можливий стрибок (катастрофа), та кількість можливих напрямків розвитку.

Мету еволюційного розвитку показують аттрактори, відображення яких визначене у фазовому

просторі та які мають різні структури, починаючи від правильної архітектури до хаотичних станів. Аттрактор відображає порівняно стійкий стан системи, навколо якого можна сформувати множину конкретно заданих траєкторій розвитку з різними початковими умовами [9].

У нових умовах функціонування система проходить свої рівноважні стани (атракативні структури) як проміжні етапи на траєкторіях невірноваженої самоорганізації. Атракативна структура вищого рівня (що має більший ступінь самоорганізації) обирається як ресурс розвитку, атракативна структура нижчого рівня є вичерпаним ресурсом розвитку [8].

У реальних умовах при поглибленні невірноваженості у відкритій системі виникає певна послідовність біфуркацій, що супроводжується зміною структур. У теорії дисипативних систем аттракторам, що є базовими фактами теорії самоорганізації, надається значна увага [2]. З одного боку, наявність дивних аттракторів, що приводять до динамічного хаосу, стає причиною катастроф різних порядків, де можлива раптова зміна рухів, перехід з хаотичного стану у впорядкований і навпаки при зміні параметрів системи. З іншого боку, деякі особливості поведінки хаотичних систем вдається передбачити (з певною точністю і на обмежений майбутній період). Аттрактор дозволяє збагнути явища передбачуваності і принципової непередбачуваності, дає розуміння хаотичної поведінки систем, обумовленої не обмеженістю дослідницьких можливостей, а самою природою нелінійних систем.

Висновки і пропозиції. Таким чином, врахування механізмів самоорганізації дає змогу розглядати по-новому розвиток економічної системи. Дослідження економічної системи з позиції теорії самоорганізації дозволить здійснити якісний аналіз її стану, враховувати багатфакторність і невизначеність процесів, дозволить виявити певний зв'язок між циклічністю і сталістю розвитку.

Список літератури:

1. Бакурова А. В. Концепція моделювання самоорганізації соціально-економічних систем [Електронний ресурс] / А. В. Бакурова – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/ep/2010_2/files/EC210_04./pdf.
2. Грабчук О. М. Механізм впливу невизначеності на розвиток економічних систем [Текст] / О. М. Грабчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / ДВНЗ «УАБС НБУ». – Суми, 2010. – Т. 30. – С. 101-106.
3. Ерохина Е. А. Теория экономического развития: системно-синергетический подход / Е. А. Ерохина. – Томск : Изд-во Томского ун-та, 1999. – 160 с.
4. Ков'ях, Т. В. Ідентифікація категорії «розвиток» у сучасній економічній системі [Електронний ресурс] / Т. В. Ков'ях // – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Vdnuet/econ/2010_4/Kovyah.pdf.
5. Мельник, Л. Г. Экономика развития : учебное пособие [Текст] / Л. Г. Мельник. – Сумы : Университетская книга, 2000. – 450 с.
6. Мойсеенко К. Є. Механізм функціонування та розвитку соціально-економічної системи [Текст] / К. Є. Мойсеенко // Зб. наук. праць ДонДУУ: «Перспективи розвитку економіки України в контексті європейської інтеграції» – Серія «Економіка» . – Т. X. – Вип. 123. – Донецьк. – 2009. – С. 152-170.
7. Ожегов, С.И. Словарь русского языка. Ок. 57000 слов [Текст] / С.И. Ожегов ; под ред. Н.Ю. Шведовой. – 19-е изд., испр. – М. : Рус. яз. – 750 с.
8. Потапова, Н.А. Синергетичний розвиток складних економічних систем [Електронний ресурс] / Н. А. Потапова // – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Ekonomika/2012_725/26.pdf.
9. Прохорова, В. В. Економічний розвиток з позиції системно-синергетичного підходу [Текст] / В. В. Прохорова // «Управління ризиком». – 4(101). – 2011. – С. 150-151.
10. Раевнева, О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі [Текст] : монографія / О. В. Раевнева. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 496 с.
11. Филиппов, Ю. В. Основы развития местного хозяйства [Текст] / Ю. В. Филиппов, Т. Г. Авдеева. – М. : Дело, 2000. – 346 с.

Мирошниченко А. А.

Українська академія банківського дела Національного банку України

СТАБИЛЬНОЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ И ОСОБЕННОСТИ ЕГО РЕАЛИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Резюме

В статье рассмотрены современные подходы к определению понятия «экономическое развитие». Сформирована модель процесса самоорганизации экономической системы. Определена роль аттрактора в формировании цели эволюционного развития экономической системы.

Ключевые слова: экономическое развитие, прогресс, самоорганизация, неопределенность, аттрактор.

Miroshnichenko G. O.

Ukrainian Academy of Banking of The National Bank of Ukraine

STABLE ECONOMIC DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS

Summary

The article describes the modern approaches to the definition of «economic development». Formed a model of self-organization of the economic system. The role of the attractor in the formation of the goal of the evolutionary development of the economic system.

Key words: economic development, progress, self-organization, uncertainty, attractors.

УДК 338.53 (477)

Носирев О. О.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ВИРІВНЮВАННЯ ДИСПРОПОРЦІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ДЕРЖАВНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СТРАТЕГІЇ

У статті проаналізовано сучасні диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів України, визначено проблеми регіональної диференціації в сучасних економічних умовах, обґрунтовано можливі шляхи подолання регіональних диспропорцій. Досліджено сучасний світовий досвід з вирівнювання розвитку регіонів, запропоновано напрямки оптимізації механізму державної фінансової підтримки стійкого територіального розвитку.

Ключові слова: регіональна диференціація, соціально-економічний розвиток регіону, економічна стратегія, валовий регіональний продукт, фінансове вирівнювання.

Постановка проблеми. Сучасна ситуація в регіональній економіці України свідчить про збереження значних диспропорцій між різними регіонами країни в усіх сферах життєдіяльності суспільства – економіці, освіті, культурі, охороні здоров'я тощо. Наявність міжрегіональних диспропорцій негативно впливає на загальний соціально-економічний розвиток країни, перешкоджає створенню єдиного національного ринку, може провокувати появу дезінтеграційних тенденцій на регіональному рівні національної економіки, відтак потребує впровадження дієвих заходів державної регіональної політики, зорієнтованих на її зменшення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Концептуальні підходи до розроблених сучасних механізмів регулювання регіонального розвитку ґрунтуються на теоріях розвитку та економічного росту таких вчених, як С. Кузнець, А. Маршалл, І. Ізард, Д. Медоуз, Р. Солоу, М. Туган-Барановський, Дж. Форрестер, Й. Шумпетер, які виокремлювали різні комбінації факторів, що найбільше впливають на динаміку трансформаційних процесів у економічній системі країни та регіону. Питання державного регулювання розвитку регіонів висвітлювали у своїх працях такі вітчизняні вчені-сучасники, як О. Амоша, З. Герасимчук, Б. Данилишин, О. Тищенко, М. Чумаченко та інші. Формування нових,

узагальнених поглядів на регіональний розвиток можна також пов'язувати з функціонуванням в Україні наукових закладів, які проводять багатомірні дослідження цього явища (Інститут регіональних досліджень НАН України, Регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України та ін.). На розвиток національної регіональної теорії також позитивно вплинуло нормативно-правове оформлення управління регіональним розвитком, яке відображено в Законах України («Про стимулювання розвитку регіонів», «Про місцеве самоврядування в Україні» та ін.). Враховуючи вітчизняний і зарубіжний досвід, можна стверджувати, що проблеми регіонального розвитку у широкому масштабі досліджувалися і раніше. Проте в теоретичному плані новації в цьому аспекті потребують узагальнення пропозицій та розробки методологічних засад вдосконалення державного регулювання пропорційного та збалансованого розвитку регіонів України в контексті політики стійкого розвитку економіки.

Мета дослідження. Метою дослідження є виділення за допомогою методів аналізу і синтезу напрямків підвищення конкурентоспроможності регіонів як дієвих важелів забезпечення збалансованого сталого регіонального розвитку.

Виклад основного матеріалу. Комплексний розвиток регіонів сприяє внутрішньорегіональ-